

## KOLMAS PÜHAPÄEV PÄRAST NELIPÜHA AD 2025

Lk 14:16–24 (Ho 11:1–4.7; Fl 2:12–16)

15 [Kui aga üks neist, kes lauas istus, seda kuulis, ütles ta Jeessusele: «Õnnis on see, kes sööb leiba Jumala riigis!»]

16 Aga Jeesus ütles talle: «Üks inimene tegi suure pidusöögi ja kutsus paljusid.

17 Ja pidusöögi alates läkitas ta oma sulase kutsutuile ütlema: Tulge, sest kõik on juba valmis!

18 Aga nemad kõik hakkasid nagu ühest suust vabandama. Esimene ütles talle: Ma olen ostnud põllu ja pean tingimata minema seda vaatama, ma palun sind, vabanda mind!

19 Ja teine ütles: Ma olen ostnud viis paari härgi ja lähen neid proovima, ma palun sind, vabanda mind!

20 Ja veel teine ütles: Ma olen äsja võtnud naise ja seepärast ma ei saa tulla.

21 Ja sulane tuli tagasi ja teatas seda oma isandale. Siis kojaisand vihastas ja ütles oma sulasele: Mine kohe välja linna tänavatele ja teedele ja too siia vaeseid ja küürakaid ja pimedaid ja jalutuid!

22 Ja sulane ütles: Isand, nõnda nagu sa käskisid, on tehtud, aga veel on ruumi.

23 Ja isand ütles sulasele: Mine välja teedele ja aedade äärde ja keelita rahvast sisse astuma, et minu koda saaks täis!

24 Jah, ma ütlen teile, ükski kutsutud meestest ei saa minu pidusööki maitsta!»

[Aga keegi Temaga ühes pidusöömaajal olijaist, olles neid asju kuulnud, ütles Talle: «Õnnis on see, kes sööb kord leiba Jumala Kuningriigis!»] Tema aga ütles talle: «Keegi inimene tegi suure pidusöömaaja ja kutsus paljusid ning läkitas pidusöömaaja tunnil oma orja kutsutuile ütlema: «Tulge, sest nüüd on paras aeg!» Ja nad hakkasid kõik ühes ennast vabandama. Esimene ütles talle: «Ma olen ostnud põllu ja mul on ilmtingimata vaja minna välja seda vaatama. Ma anun sind, loe mind vabandatuks!» Ja teine ütles: «Ma olen ostnud viis iket härgi ja olen minemas neid järele katsuma. Ma anun sind, loe mind vabandatuks!» Ja teine ütles: «Ma olen võtnud naise ja seepärast ei ole ma võimeline tulema.» Ja ligi astudes andis ori oma isandale need asjad teada. Siis, saanud vihaseks, ütles majaperemees oma orjale: «Mine otsemaid välja linna laiadele ja kitsukestele tänavatele ning too siia sisse vaesed ja vigased ja pimedad ja jalutud!» Ja ori ütles: «Isand, see on sündinud, nagu sa käskisid, ja veel on ruumi.» Ja isand ütles orjale: «Mine välja teedele ja aiaäärtesse ja sunni sisse tulema, et minu koda oleks täidetud! Ma ütlen ju teile, et ükski neist kutsutud meestest ei saa maitsta seda mu pidusöömaaga!»]

## Sissejuhatus

Kiriku pärimuse järgi on kolmanda evangeeliumi autoriks arst Luukas, kes oli sündinud Antiookias paganlike vanemate lapsena<sup>1</sup>. Kuigi vahel on arvatud, et Luukas võis juba varasemalt kuuluda Jeesuse laiemasse õpilasteringi (nn seitsmekümne hulka), on kirikuisad valdavalt veendunud, et temast sai kristlane Pauluse kuulutustöö tulemusena, kelle saatja Luukas tema teisel ja kolmandal misjonireisil oli, jäädes Pauluse juure ka tema vangipõlvpäevil.

Luuka evangeeliumi 21. peatükk toob ära Jeesuse ettekuulutuse Jeruusalemma hävitamise kohta, kuid ei maini selle ettekuulutuse täitumist, seega on tõenäoline, et evangeelium on kirjutatud enne aastat 70. Ning kuna evangeeliumi järg, Apostlite tegude raamat, lõpeb kirjeldusega Pauluse jõudmisest Rooma, kus apostel viibis [vähemalt] kaks aastat enne oma märtrisurma aastal 64, tundub üsna tõenäoline, et evangeelium on valminud hiljemalt 60. aastate esimesel poolel.

Olles ise endine paganausuline, väljendab Luukas oma evangeeliumis kindlat veendumust Jeesuses teostunud lunastuse universaalsusest: see ei ole mõeldud mitte ainult juutidele, vaid kõigile rahvastele: «Nõnda on kirjutatud, et Messias pidi kannatama ja kolmandal päeval üles tõusma surnuist. Ja Tema nimel peab kuulutatama meelega pattude andeksandmiseks kõigi rahvaste seas, alates Jeruusalemmast.» (Lk 24:46j)

Luuka evangeelium (nagu ka Apostlite tegude raamat) algab sissejuhatusega, milles raamatu esmase adressaadina märgitakse «üliaulist Teofilost<sup>2</sup>», samuti kirjeldab Luukas sissejuhatuses nii oma töömeetodit kui eesmärki: «Juba mitmed on võtnud kätte koostada jutustus neist asjust, mis meie seas on aset leidnud, nõnda nagu seda on meile edasi andnud need, kes ise algusest peale on seda oma silmaga näinud ja on saanud sõna sulasteks. Seepärast on mullegi tundunud õige, pärast kõigega algusest peale täpset tutvumist, kirjutada sinu jaoks, üliauline Teofilos, järgemööda kõik üles, et sa võiksid õppida tundma sulle õpetatud asjade usaldusväärsust.» (Lk 1:1–4)

Arvatavasti oli Teofilos keegi ristiusust huvitunud pagan, võib-olla ka juba ristimiskandidaadiks vastuvõetu, kes sellisena kehastab õigupoolest kogu inimkonda, kellele Kristuse jüngrid on kutsutud evangeeliumi kuulutama. Seda tasub ka evangeeliumi paremaks mõistmiseks pidevalt mees pidada, iseäranis kahest aspektist. Esiteks juba mainitud universaalsus: kristlik rõõmusõnum on mõeldud (ja möödapääsmatult vajalik) kõigile rahvastele.

---

<sup>1</sup> Seda, et tegemist oli sünni poolest paganaga, võib järeldada apostel Pauluse sõnadest Kirjas koloslastele, kus apostel nimetab ainsaks ümberlõigatute hulgast tema juurde jäänud kaastöölisteks Aristarhost ja Markust, andes seejärel edasi tervitused ka «armsalt arstilt Luukaselt» (vt Kl 4:10–14).

<sup>2</sup> Nimi Θεόφιλος tähendab «Jumala sõber».

Ning teiseks: kuna autori eesmärgiks ei ole mitte rahuldada lugejate uudishimu, vaid neid usuliselt veenda, on ta ajaloolisele tõepärasusele piinliku täpsusega truuks jääda püüdes (vt nt Lk 3:1j.) oma teose üles ehitanud viisil, mis toob esile kristluse olulisimad õpetuslikud ja usutunnistuslikud tõed. Parimal viisil väljendavad seda taotlust ehk Emmause jüngerite loos öeldud sõnad: «Ja hakates peale Moosesest ja Prohvetitest, seletas Jeesus neile ära kõigist kirjadest selle, mis Tema kohta käib.» (Lk 23:27)

### Keelelisi märkuseid

**Neist, kes lauas istus** – τῶν συνανακειμένων – sõna συνανάκειμαι tähendab «ühes einestama/sööma», ka «ühes pidutsema».

**Jeesusele** – originaalis puudub siin ja järgmises salmis Jeesuse nimi.

**Õnnis** – sõna μακάριος tähendab nii «õnnis» kui «õnnelik».

**Riigis** – ἐν τῇ βασιλείᾳ – sõna βασιλεία – «kuningriik», «valitsus» – tuleneb tõenäoliselt sõnast βάσις, mis selles kontekstis tähistab kõrgemal kohal seismist.

**Tegi** – ἐποίει – sõna ποιέω tähendab «tegema», «teostama», ka «looma».<sup>3</sup>

**Pidusöögi** – sõna δεῖπνον – «söömaaeg» – tähistab eeskätt formaalset, pidulikku õhtusöömaaega.<sup>4</sup>

**Pidusöögi alates** – τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου – sõnasõnalt: «pidusöömaaaja tunnil».<sup>5</sup>

**Läkitas** – ἀπέστειλεν – sõna ἀποστέλλω tähistab enamasti kindla ülesandega läkitamist (määramist).<sup>6</sup>

**Sulase** – τὸν δοῦλον – sõna δοῦλος tuleneb verbist δέω – «siduma», «kinnitama», «[kellegagi] seotud olema», «[kellelegi] kuuluma» – ning tähistab pigem orja kui sulast.<sup>7</sup>

**Kõik on juba valmis** – ἡδὴ ἑτοιμά ἐστιν πάντα – osas käsikirjadest puudub sõna πάντα – «kõik» –, nii et võiks tõlkida ka: «nüüd on ettevalmistused tehtud» või «nüüd on sobiv/paras [aeg]». Sõna ἡδὴ tähendab nii «juba» kui «nüüd».

---

<sup>3</sup> Muuhulgas on siit pärit sõna ποίημα – «teos», «poeem» –, nt Ef 2:10: «Sest meie oleme Tema teos...», mida võiks tõlkida ka: «Meie oleme Tema loome...» või: «Meie oleme Tema poeem...»

<sup>4</sup> 1968. aasta piiblitõlkes: «õhtusöömaaaja»; 1989. aasta Uues Testamendis: «söömaaaja».

<sup>5</sup> 1968. aasta piiblitõlkes: «õhtusöömaaaja tunnil»; 1989. aasta Uues Testamendis: «söömaaaja tunnil».

<sup>6</sup> Siit tuleneb ka sõna ἀπόστολος – «apostel».

<sup>7</sup> Nii ei ole kristlaste kui «Jumala orjade» puhul rõhk mitte sellel, nagu oleks tegemist «alamast soost» olenditega, vaid sellel, et nad kuuluvad Jumalale, on oma Issanda omad.

**Vabandama** – παραιτεῖσθαι – sõna παραιτέομαι tähendab siin «[ennast välja] vabandama», «ennast õigustama», «vabandusi otsima/esitama», ka «keelduma».

**Palun** – ἐρωτῶ – sõna ἐρωτάω tähendab «küsimas», «nõudmas», «[tungivalt] palumas», «anumas», «vannutamaks». Selle sõna kaastähenduseks on proovile panemine, läbikatsumine.

**Paari** – ζεύγη – sõnasõnalt: «iket».

**Proovima** – δοκιμάσαι – sõna δοκιμάζω tähendab «läbi katsuma», «järel katsuma», «järgi proovima», «tundma õppima».

**Ei saa** – οὐ δύναμαι – sõna δύναμαι tähendab «võimeline olema», «suuteline olema», «[millekski piisavat] jõudu omama».<sup>8</sup>

**Tuli tagasi** – παραγενόμενος – sõna παραγίνομαι tähendab «ligi/lähedale tulema», «lähenema», «[avalikult] üles astuma», ka «avalikuks saama».

**Teatas** – ἀπήγγειλεν – sõna ἀπαγγέλλω tähendab «sõnumit tooma/viima», «kuulutama», «[avalikult] teada andma/teadustama».

**Isandale** – τῷ κυρίῳ – sõna κύριος on Uues Testamendis enamasti Jumalale reserveeritud tiitel, algses tähenduses «peremees», «omanik», «isand», «valitseja».

**Kojaisand** – ὁ οἰκοδεσπότης – sõna οἰκοδεσπότης koosneb sõnadest οἶκος – «maja», «koda», «kodu», ka «suguvõsa» – ja δεσπότης – «isand», «valitseja», «peremees» –, mis pärineb sarnaselt sõnale δοῦλος – «ori» – verbist δέω – «siduma», «kinnitama», «[kellegagi] seotud olema», «[kellelegi] kuuluma» – ning tähendab «isand», «valitseja», «majaperemees».

**Tänavatele** – εἰς τὰς πλατείας – sõna πλατεῖα tähistab eeskätt laia tänavat.

**Teedele** – ὁύμας – sõna ὁύμη tähistab siin kitsast, majade vahele surutud linnatänavat.<sup>9</sup>

**Vaeseid** – τοὺς πτωχοὺς – sõna πτωχός – «vaene» – kaastähendusteks on «vilets», «rõhutud», «abitu», «armetu».

**Küürakaid** – ἀναπίρους – sõna ἀνάπηρος tähendab «vigane», tähistades eeskätt neid, kes on mõne ihuliikme poolest halvatud või sellest ilma jäänud.<sup>10</sup>

<sup>8</sup> Muuhulgas tulenevad siit ka lõhkeainet tähistav sõna «dünamiit» ja elektrigeneraatorit tähistav sõna «dünamo».

<sup>9</sup> 1739. aasta Piiblis: «poik-ulitsatte»; 1968. aasta piiblitõlkes: «kurudesse»; 1989. aasta Uues Testamendis: «kujadele».

<sup>10</sup> 1968. aasta piiblitõlkes: «vigased».

**Pimedaid** – τυφλοὺς – sõna τυφλός – «pime» – tuleneb verbist τύφω – «suitsema».<sup>11</sup>

**Jalutuid** – χωλοὺς – sõna χωλός võib tähistada nii täielikult jalust halvatuid kui ka lombakaid.

**Teedele** – εἰς τὰς ὁδοὺς – sõna ὁδός tähendab nii «tee» kui «teekond» (s.t «käidud/parajasti käidav tee»)<sup>12</sup>

**Keelita** – ἀνάγκασον – sõna ἀναγκάζω tähendab «kohustama», «ärgitama», isegi «[tagant] sundima».

### Sisuline analüüs

Luuka evangeeliumi neljateistkümnnes peatükk algab kirjeldusega sellest, kuidas Jeesus tegi terveks ühe vesitõbise inimese. Tervendamine leidis aset söömaajal, mida peeti ühe variseri kojas, ning toimus hingamispäeval – seeläbi demonstreeris Jeesus mitte ainult oma meelevalda hingamispäeva üle, vaid sedagi, et Ta on tulnud päästma kõiki neid, kes on rõhutatud ja seotud ning et Jumal armastab neid nagu oma lapsi.

Pärast vesitõbise inimese tervendamist andis Jeesus söömaajale kutsutuile alandlikkuse õppetunni: «Igaüht, kes ennast ise ülendab, alandatakse, ja kes ennast ise alandab, seda ülendatakse. [...] Kui sa teed lõuna- või õhtusöömaaja, siis ära kutsu oma sõpru ega oma vendi ega oma sugulasi ega rikkaid naabreid, et nemadki sind vastu kutsuks enda poole ja sellest tuleks sulle tasu, vaid kui sa teed võõruspeo, siis kutsu vaeseid, küürakaid, jalutuid, pimedaid, siis oled sa õnnis, sest neil ei ole millegagi sulle tasuda, vaid see tasutakse sulle õigete ülestõusmisel.» (Lk 14:11–14)

Seda, et Jeesus ei pidanud silmas mitte pelgalt elementaarset viisakust ja külalislahkust, vaid kasutas võimalust viia jutt inimese igavest saatust puudutavale, mõistis vähemalt üks lauasolijaist, kes ütles: «Õnnis on see, kes sööb leiba Jumala riigis!» Jeesus ei vastanud sellele aga mitte pildiga millalgi igavikus, kauges, veel kättesaamatus ja määramatus tulevikus toimuma saavast, vaid jutustas tähendamissõna, mis rõhutab praeguse, nüüdse hetke otsustavust ja praeguste valikute igavikulist määravust.

Tähendamissõnas kasutatud pildi võttis Jeesus sealtsamast, kus Ta koos kuulajatega parajasti oli: «Üks inimene tegi suure pidusöögi ja kutsus paljusid.» (Lk 14:16) Too «inimene» kujutab Jumalat, kes nagu peagi selgub, vastandub radikaalselt Jeesuse külla kutsunud variserile. Esialgu ei keskendu tähelepanu aga mitte pidusöömaaja korraldajale, vaid kutsutuile, kes paraku ei oska kutset hinnata ega taju kätte jõudnud tunni otsustavust.

---

<sup>11</sup> Niisiis on pime piltlikult öeldes see, kes on pimestatud ega saa näha tiheda, läbipaistmatu, musta suitsu tõttu.

<sup>12</sup> Vrd samast algtüvest pärineva venekeelse verbiga ходить – «käima».

Viimase eestikeelse tõlkeredaktsiooni mugandus «pidusöögi alates» on äärmiselt kahetsusväärne, kuna originaalis kõneldakse justnimelt pidusöömaaja *tunnist* – «tund» on sõna, mis Uues Testamendis tähistab alati otsustavat hetke, enamasti seoses Jeesuse kannatuste, surma ja ülestõusmisega või, nagu siin, seoses Jeesusega kohtumise ja Temaga kohtuva inimese seadmisega valiku ette, mis määrab mitte ainult tema elu siin maailmas, vaid ennekõike tema igaviku. See on kogu inimese tulevikku määrav *nüüd*.

Mitte ükski pidusöömaajale kutsutuist ei olnud söömaaja tunni kätte jõudmisel valmis neile isiklikult ja vahetult esitatud kutsele järgnema. Pole tähtis, kui õigustatud ja kaalukad olid nende vabandused<sup>13</sup> – nagu näitavad tähendamissõnale järgnevad Jeesuse sõnad, ei ole olemas ühtegi piisavalt õigustatud ega küllaldaselt kaalukat vabandust Tema kutse tagasi lükkamiseks: «Kui keegi minu juurde tuleb ja ei vihka oma isa ja ema ja naist ja lapsi ja vendi ja õdesid ja veel pealegi iseenese elu, see ei saa olla minu jünger. Kes ei kanna oma risti ega käi minu järel, see ei või olla minu jünger.» (Lk 14:26j)

Nendele, kelle jaoks on mistahes maised suhted või varandused tähtsamad taevasest majaperemehest ja Tema kutsust, on pääs Tema pidusöömaajale pöördumatult suletud: «Jah, ma ütlen teile, ükski kutsutud meestest ei saa minu pidusööki maitsta!» (Lk 14:24) Seda pääsu ei ole neile sulgenud aga keegi muu kui nad ise oma isekuse ja sellest põhjustatud valede valikutega. See, et «kõik on juba valmis» (Lk 14:17), tähendab, et kõik on valmis *nüüd*, et just *praegu* on paras aeg (vt vastavat keelelist märkust) – ja häda nendele, kes neile pakutud soodsa hetke mööda lasevad.<sup>14</sup>

Majaperemees sai häbematute kutsutute peale vihaseks, ent ei jätnud pidusöömaaga ära ega jäänud seda üksinda nautima, vaid andis oma orjale käsu minna ja koguda koda täis heidikuid – neid, kellel ei saanud olla midagi, mida nad oleksid neile osaks saanud suuremeelsest kutsust olulisemaks ja väärtuslikumaks pidanud. Nii osutusid nad viimaks rikkamaks kui too maatüki omandanud mees, jõukamaks kui kümne härja peremees ning õnnelikumaks kui äsja naise võtnu, kuna ootamatult avanes neile võimalus saada vastu võetud «igavestesse telkidesse» (Lk 16:9). Huvitaval kombel on nende puhul tegemist täpselt sama seltskonnaga, nagu oli see, kellest Jeesus kõneles siis, kui ta manitses variseri kijas lauas istujaid: «Kui sa teed võõruspeo, siis kutsu vaeseid, küürakaid, jalutuid, pimedaid, siis oled sa õnnis, sest neil ei ole millegagi sulle tasuda, vaid see tasutakse sulle õigete ülestõusmisel.» (Lk 14:13j)

---

<sup>13</sup> Viimane kolmest oli kaalukaim, kuna seda võib seostada Moosese Seaduses sätestatuga: «Kui mees äsja on võtnud naise, siis ta ei tarvitse sõtta minna; tema peale ärgu pandagu mingit muud kohustust, ta olgu üks aasta vaba oma pere jaoks ja ta rõõmustagu oma naist, kelle ta on võtnud!» (5Ms 24:5)

<sup>14</sup> «Aga olles kaasabilised me manitsemege teid, et te Jumala armu ilmaasjata vastu ei võtaks, Ta ütleb ju: «Ma olen sind kuulnud soodsal ajal ja aidanud sind päästepäeval.» Ennäe, nüüd on ülisoodus aeg! Ennäe, nüüd on päästepäev!» (2Kr 6:1j); «Julgustagem üksteist iga päev, niikaua kui veel öeldakse «täna», et keegi teist ei paaduks patu pettuse läbi!» (Hb 3:13)

Variseride jaoks oli tegemist põlastusväärsete, täiesti välistatud inimestega: kuna nad olid parandamatult haiged, siis peeti neid Jumalast nuhelduiks, järelikult patusteks, roojasteks, kellega ei olnud mingil juhul võimalik ühes süüa – mitte ainult sellepärast, et neil polnud millegagi tasuda (tegelikult võis nende hulgas olla ka jõukaid inimesi), vaid eeskätt sellepärast, et söömaosadus nende kui tõenäoliselt ränkade patustega<sup>15</sup> oleks rüvetanud ka teisi lauasisustajaid.

Evangeeliumi kontekstis tähendab see, et samal ajal, kui need, kes pidasid ennast õigeks, lükkasid kutse Jeesuses Kristuses nende ligi tulnud Jumala Kuningriiki tagasi, võtsid selle kutse vastu need, kellel esimeste arusaama järgi polnud Jumalariiki mingit asja – täpselt nii, nagu tähendamissõnas variserist ja tõlnerist: «Ma ütlen teile, tema läks alla oma kotta õigeks mõistetult, mitte too teine. Sest igaüht, kes ennast ise ülendab, alandatakse, kes aga ennast ise alandab, seda ülendatakse.» (Lk 18:14)

Esimese ringi heidikud koguti linnatänavailt – laiadelt ja kitsastelt.<sup>16</sup> See ei olnud aga peopaiga täitmiseks piisav, nii et teisele ringile saatis isand oma orja linnast välja, taas nii laiadele teedele kui aia- või hekiäärsetele radadele, et oma koda viimaks ometi täis saada. On üsna kindel, et Jeesus viitab siin eraldi linna ja maad nimetades sellele, et Ta on tulnud mitte üksnes kirkuseks oma rahvale Iisraelile, vaid ka paganaile ilmutuseks olevaks valguseks (vrd Lk 2:31j): need seal linnast väljas, teedel ja aedade ääres, keda oli vaja lausa «sundida» (vt vastavat keelelist märkust) sisse minema, on ilmselgelt teiste rahvaste esindajad, s.t paganad.

Variseride ja kirjatundjate vaatenurgast on paganate kutsumine muidugi veelgi skandaalsem kui Iisraeli oma santide ja heidikute Jumala Kuningriiki kogumine õigete ja ontlike asemel. Siinjuures ei tohi me aga unustada, et neidki, kes on pannud käe adra külge (Lk 9:62) selleks, et järgneda Jeesusele, võib ähvardada sama oht, mis Jeesuse tagasi lükanud varisere ja kirjatundjaid: «Igaüks teie seast, kes ei jäta maha kõike, mis tal endal on, ei saa olla minu jünger. Sool on küll hea, aga kui soolgi läheb tuimaks, millega seda siis maitsestada? Ei see kõlba mulda ega sõnnikusse, see visatakse minema.» (Lk 14:33–35)

Variseride ja kirjatundjate, s.t ennast õigeks – või vähemalt teistest õigemaks – pidavate inimeste ning patuste ja heidikute vastandamine jätkub järgmises peatükis, kus Jeesus jutustab kolm tähendamissõna: kadunud lambast ja drahmist ning oma isa päranduse ohjeldamatut elu elades ära raisanud pojast – viimaks aga tuleb välja, et tõeliselt on kadunud see, kes on olnud kogu aeg isa lähedal, ent jätab siis, kui oleks aeg oma otsekui surnud venna ellu tagasi pöördumise üle rõõmustades pidusöömaega pidada, isakoja uksest sisse astumata.

---

<sup>15</sup> Vrd Jh 9:2: «Rabi, kes on teinud pattu, kas tema ise või ta vanemad, et ta on sündinud pimedana?» ja Jh 9:34: «Sina, kes sa oled sündinud lausa pattudes...»

<sup>16</sup> Võiksime öelda, et nii turuplatsil ja pargipinkidel konutajad kui poetagused.

Kuigi tähendamissõna suurest pidusöömaajast võib tunduda eshatoloogilise pildina taevasest pidusöömaajast, näitab selle kontekst, et Jeesus peab silmas mitte millalgi saabuvat tulevikku, vaid juba kätte jõudnud olevikku, seda, et «Jumala riik [on] jõudnud teie juurde» (Lk 11:20). See, kes Jeesuse oma Päästjana ära tunneb ja vastu võtab, on õnnis, sest Ta on võtnud vastu kutse Jumala Kuningriigi pidusöömaajale – ta ei pea kartma näljasurma, sest Tal «on leiba küllalt» (Lk 15:17).<sup>17</sup> Kes aga lükkab Jeesuse kutse tagasi, see lükkab kõrvale nii Tema kui Ta Läkitaja, ega päri mitte taevariiki, vaid paisatakse alla surmavalla sügavusse (Lk 10:15j)<sup>18</sup>. Nii on Jeesuse kutse ühelt poolt imeline arm, teisalt aga tõsine hoiatus – mitte asjata ei manitse Paulus: «Valmistage endile päästet kartuse ja värinaga!» (Fl 2:12)

### Jutluseks

EELK Jumalateenistuste käsiraamatu järgi on kolmanda Nelipühale järgneva pühapäeva teemaks «Kutse Jumala riiki». Pühapäeva sissejuhatuses öeldakse muuhulgas: «Maise elu ülesanded ja ahvatlused võivad inimesele Jeesuse kutse vastuvõtmisel takistuseks saada. Kes kahtleb ja viivitab, kaotab pakutud võimaluse.»

EELK Kirikukäsiraamatu lugemiskava kohaselt on esimese lugemisaasta Vana Testamendi lugemiseks (Ho 11:1–4.7) kurvad sõnad, mis Jumal ütleb Iisraeli kohta prohvet Hoosea raamatus, tuues esile, kuidas Ta on oma rahvast armastanud ja kõigiti tema eest hoolitsenud, ent saanud vastuseks üksnes truudusetuse ja võõraste jumalate eelistamise Temale.

Esimese lugemisaasta Epistlis (Fl 2:12–16) manitseb apostel Paulus oma lugejaid kuulekusele ning ärgitab neid valmistama endile päästet «kartuse ja värinaga», pidades meeles, et nende õndsakssaamine ei sõltu mitte neist endist, vaid Jumala armust Jeesuses Kristuses. Kristlased peavad elama laitmatute, puhaste ja veatute Jumala lastena, kes vastanduvad jumalatule, põikpäisele ja rikutud sugupõlvele ning säravad otsekui tähed ilmaruumis.

Esimese lugemisaasta Evangeeliumiks (Lk 14:16–24) on tähendamissõna suurest pidusöömaajast, millele kutsutud leidsid kõikvõimalikke vabandusi, et mitte kohale tulla, osutudes viimaks kõrvale tõugatuiks nende asemel, keda polnud alguses kutsutudki. Jeesus rääkis selle tähendamissõna ühe variseride ülema kojas leiba võttes (Lk 14:1), niisiis on selle kontekstiks vastuolu ennast pühaks ja jumalariigi vääriliseks ning teisi patusteks ja seetõttu väärituiks pidavate inimeste vahel.

---

<sup>17</sup> Vrd ka Jh 6:35: «Mina olen eluleib. Kes minu juurde tuleb, see ei nälg iialgi, ja kes minusse usub, see ei janune enam iialgi.»

<sup>18</sup> Vrd ka Ho 11:7: «Minu rahval on kalduvus minust ära pöörduda: kuigi teda kutsutakse ülespoole, ometi ei tõuse neist ükski.»

Jutluses võiks ühelt poolt keskenduda Jumala armukutse universaalsusele, teisalt aga rõhutada selle kutse tõsidust ning sellele järgnemise radikaalsust: meie ees pole midagi vähemat kui valik taeva ja põrgu, igavese elu ja hukatuse vahel – selle vahel, kas olla pimedus ja veeta oma igavik pilkases sügavikus, või särada valguse lastena otsekui tähed Jumala taevas.

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidenä:

1. Evangeeliumid jutustavad õige palju Jeesuse ühistest söömaegadest erinevate inimestega – eeskätt patustega, aga aeg-ajalt ka n-ö õigetega, näiteks variseridega. Küllap viimased kutsusid Jeesuse külla nii selleks, et Teda tundma õppida, kui ka selleks, et saada osa Tema kuulsusest ja populaarsusest. Vahetevahel kutsuti Jeesus külla aga selleks, et Ta proovile panna või koguni lõksu püüda. Jeesus nägi inimeste kavatsused alati läbi, ent ei jätnud isegi ebasiiraid kutseid vastu võtmata, kasutades neid võimalusena inimesi õpetada ja kõigile, ka neile, kes Talle vastandusid, Jumala armu evangeeliumi kuulutada. Jeesus on tulnud selleks, et kõik inimesed võiksid pääseda – Ta ei jäta kõrvale ei patuseid ega ennast õigeks pidavaid inimesi, ei ühiskonnas lugupeetuid ega eluheidikuid. Jeesus on tulnud kutsuma ja päästma isegi paganaid.
2. Paraku ei olnud mitte kõik sellega rahul: nii mõnigi kord nurisesid variserid ja teised «õiged» selle üle, et Jeesus võttis vastu patuseid, ja eriti selle üle, et Ta koos nendega sõi, ennast nende arvates nõnda rüvetades. Seda nähes ärgitas Jeesus variseregi pidusöömaaegu korraldades mitte piirduma omataoliste kutsumisega, vaid avama oma uksi neile, keda oli kombeks põlata – sest nii tehes pälvivad nad igavese tasu õigete ülestõusmisel (Lk 14:14). Õigupoolest tähendab see äratundmisele jõudmist selles, et keegi ei pääse Jumalariigi pidusöömaajale omaenda õiguse varal, vaid üksnes siis, kui Jumal teda oma armu läbi kutsub.
3. Paljudele on see komistuskiviks: esiteks seetõttu, et nad on veendunud oma õiguses ega arva end Jumala armu vajavat, teiseks aga seetõttu, et nad ei ole valmis jagama taevariigi pidusöömaaega nendega, keda peavad väärituiks, roojasteks, Jumalast põlatuks ja nuhelduks, olgu tegemist patustega, santidega või eriti paganatega. Jeesus kinnitab aga, et Jumala kutse on mõeldud kõikidele, ning kui keegi selle tagasi lükkab, siis lükkab ta tagasi Jumala enda. Mitte ainult kutse Jumala kuningriiki, vaid Jumalariik ise on tulnud inimeste juurde Jeesuses Kristuses – seega tähendab Tema vastuvõtmine või tagasilükkamine kas Jumala Kuningriigi vastuvõtmist või selle tagasi lükkamist. Selge on see, et Jumal tahab, et me kõik selle kutse vastu võtaksime ning mitte keegi ei peaks kuulma kohutavaid sõnu: «Sa ei saa maitsta minu pidusöömaaega!»